УДК 636.5:611.08

Горальський Л.П., доктор ветеринарних наук, професор
Гацківський В.В., аспірант
Левчук О.К., аспірант
Троянчук О.В., аспірант
Житомирський національний агроекологічний університет

МОРФОЛОГІЯ ОРГАНІВ ДИХАННЯ ТА ТРАВЛЕННЯ ДОМАШНЬОЇ КУРКИ

У тезах наведено гістологічну будову та органометричні показники трахеї, легень, стравоходу, вола, печінки, залозистого та м'язового шлунків статевозрілих, клінічно здорових курей. З'ясовано, що у курей морфологічна будова органів і тканин відрізняється від такої у ссавців за гісто- та органометричними показниками.

Вступ. Птахівництво – одна із перспективних галузей сільського виробництва, яка відіграє значну роль у забезпеченні населення високоякісними продуктами харчування.

Відомо, що продуктивність сільськогосподарської птиці напряму залежить від структурно – функціонального стану усіх органів та систем, серед яких важливе значення мають органи апарату травлення та дихання.

Тому, нами було проведено органометричні, та гістологічні дослідження стравоходу, вола, залозистого шлунку, м'язового шлунку, печінки, трахеї та легень у клінічно здорових курей, вирощених в умовах СТОВ „Старосолотвинська птахофабрика" Бердичівського району Житомирської області.

Матеріал і методи дослідження. Роботу виконували на кафедрі анатомії і гістології факультету ветеринарної медицини Житомирського національного агроекологічного університету. Об'єктом дослідження були стравохід, воло, залозистий шлунок, м'язовий шлунок, печінка, трахея та легені статевозрілих клінічно здорових курей.

У роботі використовували анатомічні, органометричні та гістологічні методи дослідження. Для проведення гістологічних досліджень застосовували загальноприйняті методи фіксації та виготовлення зрізів.

Результати власних досліджень. Органометричні дослідження показали, що довжина *стравоходу* курей становить 211,6 мм, ширина – 7,9 мм. Товщина стінки стравоходу займає 1160 мкм. Абсолютна маса стравоходу дорівнює 6,36 г, відносна маса – 0,37%.

Гістоструктура стравоходу включає в себе три оболонки: слизову, м'язову та адвентиційну – серозну в порожнині тіла. Слизова та м'язова оболонки в свою чергу утворені шарами (пластинками).

У курей з правої сторони стравоходу при вході в порожнину тіла міститься мішкоподібне розширення – *воло*.. Органометричними дослідженнями встановлено, що у курей глибина вола становить 45,6 мм, діаметр 37,6 мм, а товщина стінки 1545 мкм. При переході у стравохід орган звужується майже в двічі. Воло являє собою вип'ячування стінки стравоходу тому його гістоструктура подібна, вона також включає в себе слизову, м'язову оболонки та адвентицію.

Довжина *залозистого шлунку* у курей становить 39,6 мм, товщина стінки 500 мкм. У курей залозистий шлунок включає в себе краніальну, середню, каудальну частини та

проміжну зону. Зовнішній діаметр краніальної частини складає 9 мм, середньої на 7,4 мм більше і дорівнює 16,4 мм, діаметр каудальної частини та проміжної зони займають відповідно 12 та 7 мм.

Довжина *м'язового шлуноку* у курей становить 56,8 мм, товщина стінки − 2560 мкм. Показники ширина краніального та каудального краю займають відповідно 27,6 та 27,8 мм. Відстань між вхідним та вихідним отвором становить 17,6 мм.

Залозистий та м'язовий шлунок відносяться до трубчастих органів тому їх гістоархітектоніка подібна до стравоходу та вола, вона також включає в себе слизову, м'язову та серозну оболонки. Проте для даних органів характерні певні особливості будови слизової та м'язової оболонок. Слизова оболонка залозистого шлунку має велику кількість залоз. Гістоструктура м'язового шлунку відрізняється від залозистого потужно розвинутою м'язовою оболонкою та наявністю у складі слизової оболонки кутикули.

Печінка темно-коричневого кольору. Абсолютна маса органу дорівнює 45,5 г, відносна маса відповідно –2,61%. Часточкова будова печінки у курей не виражена, у зв'язку з відсутністю між часточками міжчасточкової сполучної тканини. Про часточкову будову можна судити лише по наявності центральної вени. Печінкова часточка у птахів має трубчасту будову. Такі трубочки розташовані радіально по відношенню до центральної вени. Печінкова трубка складається із 5-6 гепатоцитів полігональної форми, які розташовані радіально до вісі часточки.

Трахея – трубкоподібний орган, довжина якого становить 120 мм, ширина – 7 мм, а товщина – 1,2 мм. Абсолютна і відносна маса трахеї складає відповідно 2 г і 0,12 %.

Стінка трахеї утворена слизовою, волокнисто-хрящовою і адвентиційною оболонками. Слизова оболонка вистелена багаторядним війчастим епітелієм і містить залози. Волокнисто-хрящова оболонка утворена трахейними хрящами, які між собою з'єднані щільною сполучною тканиною.

Легені у курки парні, яскраво-рожевого кольору, губчастої консистенції. Абсолютна маса легень у курки становить 8,3 г, при цьому ліва легеня дещо менша і дорівнює 4,1 г, права – 4,2 г. Відносна маса легень складає 0,48 %.

Легені птахів, на відміну від ссавців, містять парабронхи і паренхіму, розділену на чітко відокремлені часточки. Діаметр парабронхів у курей займає 100-120 мкм.

Таким чином можна зробити висновок, що гістоструктура органів на тканинному та клітинному рівнях у курей має певні особливості: У курей на відміну від ссавців м'язова оболонка стравоходу сформована виключно гладенькою м'язовою тканиною. Легені курей, містять парабронхи і паренхіму, розділену на чітко відокремлені часточки.

УДК 619:616:636.7

Горальський Л.П., доктор ветеринарних наук, професор
Дубич І.М., асистент
Хоменко З.В., асистент
Житомирський національний агроекологічний університет

ОРГАНОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ПІДШЛУНКОВОЇ ЗАЛОЗИ СОБАК ЗА ПАНКРЕАТИТУ